

MOŽNOSTI VYUŽITÍ Q-METODOLOGIE V PEDAGOGICKÉM VÝZKUMU

Miroslav CHRÁSKA

Pedagogická fakulta UP, Olomouc

Q- metodologie je jedním z nadějných systémů měření, který může pomoci pedagogice zejména při odhalování nových vztahů a při vyslovování nových, vědecky podložených hypotéz. Při realizaci Q-metodologie se zkoumaným osobám předkládá soubor objektů (většinou balíček karet, na nichž jsou např. uvedeny jisté výpovědi, názory, postoje, životní hodnoty, estetické objekty apod.) s tím, že je mají roztřídit podle určitého kritéria. Tímto kritériem bývá např. stupeň souhlasu, význam, vliv atd. Způsob třídění předložených objektů vypovídá potom o názorech osob, které třídění provádějí. Q-metodologie je vhodná zejména k intenzivnímu zkoumání malého, ale pečlivě vybraného vzorku jedinců a v těch případech, kdy chceme zachytit, jak zkoumané osoby hodnotí poměrně početnou skupinu objektů.

Ve studijním roce 1992/93 jsme pomocí Q-metodologie zjišťovali, jak učitelé z praxe hodnotí jednotlivé dílčí vědomosti nebo dovednosti z pedagogiky. Učitelé pedagogických disciplín na pedagogické fakultě navrhli celkem 60 dílčích vědomostí nebo dovedností, které jsou podle jejich názoru pro učitele v praxi nejdůležitější. Tyto navržené vědomosti (dovednosti) byly předloženy skupině expertů z řad zkušených učitelů, kteří je posuzovali z hlediska významu pro praktickou učitelskou činnost. Použitá výzkumná metoda umožnila realizovat:

- a) stanovení průměrného hodnocení jednotlivých vědomostí (dovedností),
- b) stanovení variability hodnocení u jednotlivých posuzovaných vědomostí (dovedností),
- c) analýzu podobnosti hodnocení předložených vědomostí u jednotlivých posuzovatelů.

LITERATURA

- Chráska, M.: Zkoumání individuální koncepce výuky učitelů pomocí Q-metodologie. In: AUPO, Pedagogická fakulta UP - Studia paedagogica 2, Olomouc 1992, s. 133 - 145.
- Kerlinger, F.N.: Základy výzkumu chování. Praha, Academia 1972.